

DE “UNKNOWN UNKNOWNNS” VAN DE SPAANSE RECHTSPRAKTIJK.

De persconferenties van Donald Rumsfeld tijdens de Irak oorlog volgde ik met zekere belangstelling vanwege zijn dialectiek. Fameus is zijn uitspraak over de “knowns” en de “unknowns”.

Op de vraag over het verband tussen het regime van Saddam Hussein en Al Qaeda antwoordde Rumsfeld: “ There are known knowns, there are things we know, we know. We also know that there are known unknowns, that is to say there are some things we know we do not know. But there are also unknown unknowns, the ones we don’t know, we don’t know.”, (zie youtube.com “Donald Rumsfeld known knowns”).

Hoe absurd en logisch het ook klinkt, het is altijd goed zich rekenschap te geven van de beperktheid van iemands kennis vooral bij het oversteken van de grens. Ik gebruik deze uitspraak vaak om mijn (Nederlandse) opdrachtgevers bewust te maken van het feit dat zaken doen in een ander land niet alleen het aantal “known unknowns” doet toenemen maar vooral het aantal “unknown unknowns”.

Mijn Nederlandse opdrachtgevers die voor het eerst zaken komen doen in Spanje weten vaak te weinig van het land buiten het feit dat er veel zon en strand is en dat de 80-jarige oorlog tegen Spanje werd gevoerd.

Men weet verder dat Spanje lid is van de EU en dus moet voldoen aan de Europese wetten. Dat is een “known known”. Men weet meestal niet precies hoe en of die Europese verordeningen en richtlijnen zijn ingevoerd en/of omgezet in geldend recht. Dat is een “known unknown”. Men is zich bewust van ontbrekende kennis en weet welke vragen men moet stellen, bijvoorbeeld welke belastingtarieven gelden, wat het minimumloon is, etc.

Het interessante gebied voor mij als juridisch adviseur is echter het gebied der “unknown unknowns”. Dit zijn zaken waarvan men niet eens vermoedt dat men ze niet weet en welke ik voor mijn cliënten een “known known” moet maken.

Ik noem een aantal voorbeelden:

- Er bestaan geen zelfstandige deurwaarders. Alle handelingen die een Nederlandse deurwaarder verricht, worden in Spanje verricht door ambtenaren van de rechtbank. Die werken met een totaal ander ritme en zeer slordig. Bovendien, als er geen geld is in de rechtbank voor de ambtenaar om bijvoorbeeld een taxi te nemen naar plaats van betekening van de dagvaarding, gebeurt er niets. (Toen mij dit overkwam ben ik direct met mijn auto naar de rechtbank gegaan en de heb de ambtenaar zelf vervoerd).
- Er bestaat geen Kort Geding. Het is onmogelijk om op korte termijn een recht af te dwingen. De enige mogelijkheid is te dreigen met de strafklacht want veel zaken worden in Spanje al snel in de strafrechtelijke sfeer getrokken.
- Het leggen van conservatoir beslag is minimaal een kwestie van weken en meestal een kwestie van maanden. Daarbij moet het beslagrekest zodanig goed gemotiveerd worden en vergezeld gaan van bewijsmateriaal dat men in feite een

dagvaarding moet indienen. Kortom, snel beslag leggen is onmogelijk ook al omdat er geen deurwaarder bestaat die het beslag verlot snel kan effectueren.

- Spaanse rechters zijn legalisten pur sang. Men wordt rechter door de hele wetgeving van buiten te leren. Er wordt vrijwel niets gedaan aan vorming van analytisch en synthetisch redeneervermogen. In de praktijk leidt dat tot grote rechtsonzekerheid aangezien de zeer deficiënte en tevens verouderde Spaanse wetgeving vaak geen oplossing biedt voor praktijkproblemen. In Spanje geldt nog het adagium “lex dura, sed lex”. Het voordeel is in ieder geval wel dat waar de wet wel een duidelijke oplossing biedt, er geen twijfel hoeft te bestaan.

Zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan. Het zijn allemaal zaken waarvan de ondernemer die in Spanje een zaak komt opzetten of particulieren die een huis komen kopen, geen enkele weet heeft. Het is daarom van groot belang om in Spanje alle zaken van tevoren goed te regelen omdat het remediëren achteraf met dit gebrekkige rechtssysteem bijzonder moeilijk is.

Europa convergeert. Een belangrijke “unknown unknown” van Nederlanders is dat ze zich onvoldoende realiseren dat het merendeel van de Europese landen een met Spanje vergelijkbaar gebrekkig rechtssysteem heeft en dat Europese convergentie zonder meer een algemene deler gaat opleveren die ver ligt onder het niveau dat Nederland gewend is.

Men zij gewaarschuwd, “hombre avisado, medio salvado”.

Jan Willem de Haan, Barcelona juni 2014.